

Circular núm. 32 de la Societat
d'Història Natural de les Balears

Juny de 2008

SUMARI

- 1 Assemblea general
- 2 Memòria de les activitats de l'any 2007
- 3 V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears
- 3 Una nova etapa
- 4 Els nostres naturalistes: Francesc Gràcia i Lladó
- 4 La SHNB participa en l'exposició Cap al museu de la ciència
- 5 Fira de la ciència
- 6 Hipoteca del local
- 6 Adreces electròniques dels socis
- 7 Monografia 14: Geomorfologia Litoral i Quaternari. Homenatge a Joan Cuerda i Barceló
- 8 Monografia 15: Geomorfologia Litoral: Migjorn y Llevant de Mallorca
- 9 Les publicacions de la Societat

SHNB

Carrer Margarida Xirgu 16, baixos
07011 Palma
Tel./Fax. 971.733.345
www.shnb.org

President: Antoni Maria Grau i Jofre
Vicepresident: Lluís Moragues i Zaforteza
Secretari: Damià Vicens i Xamena
Bibliotecari: Martín Llobera O'Brien
Tresorera: Anna Torres i Riera
Director de Publicacions: Guillem X. Pons i Buades
Vocal I: Francesc Gràcia i Lladó
Vocal II: Margalida Socias i Perelló
Vocal III: Damià Ramis i Bernad

Naturalesa i Societat
Circular número 32

Damià Vicens i Xamena
Antelm Ginard i Fullana

ASSEMBLEA GENERAL

El 4 d'abril de 2008 va tenir lloc en segona convocatòria a les 19,30 hores, l'Assemblea General Ordinària a la seu de la SHNB.

En primer lloc, el Secretari, Damià Vicens, va llegir l'acta de l'Assemblea General de l'any passat que es va aprovar sense esmenes.

Tot seguit, el President, Antoni Maria Grau, va resumir les activitats realitzades l'any 2007 i va llegir la Memòria d'Activitats que es presenta més endavant. Seguidament es va fer la previsió de les activitats de l'any 2008.

El Director de Publicacions, Guillem X. Pons, va explicar que el bolletí núm. 50 constava de 17 articles, una editorial i tres necrològiques. També va parlar de les dues monografies aparegudes durant el 2007.

El Bibliotecari, Martí Llobera, va informar que la biblioteca creix molt. En aquests moments, a la Societat hi ha fitxades 1288 revistes i 380 intercanvis vius (unes 500 col·leccions vives). L'any 2007 s'han aconseguit 3

intercanvis nous i un s'ha romput. Per acabar, en Martí va donar les gràcies a totes aquelles persones que han contribuït amb la biblioteca fent donació de publicacions o llibres.

La Tresorera, Anna Torres, va comentar la liquidació de pressupostos de 2007 i la previsió de l'exercici de 2008. Els socis que varen assistir a l'Assemblea varen aprovar per unanimitat el balanç econòmic del 2007.

Per acabar l'Assemblea, es va procedir a la renovació de la terna de la junta directiva. La candidatura era única i quedà de la següent manera: com a Secretari, Damià Vicens; com a Director de Publicacions, Guillem X. Pons i com a vocal III, Damià Ramis.

Damià Vicens

El President d'Honor, Andreu Muntaner, a la dreta, parlant amb altres socis, el dia de l'Assemblea General.

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS DE L'ANY 2007

Al llarg de l'any 2007 la vida corporativa de la Societat s'ha desenvolupat amb plena normalitat. Un resum de les activitats realitzades és així com segueix:

- 1- Publicacions.** S'ha publicat el bolletí núm. 50, corresponent a 2007; la Monografia núm. 14, editada per Guillem X. Pons i Damià Vicens, titulada Geomorfologia Litoral i Quaternari. Homenatge a Joan Cuerda Barceló; la Monografia núm. 15, editada per Joan J. Fornós, Joaquin Ginés i Lluís Gomez-Pujol, i titulada Geomorfologia Litoral: Migjorn y Llevant de Mallorca; la SHNB ha col·laborat en l'edició de la revista ENDINS núm. 31; també s'ha publicat la circular Naturalesa i Societat (novembre) núm. 31.
- 2- Convenis.** S'ha signat el conveni anual amb "SA NOSTRA" per al Bolletí. S'ha signat un conveni amb la Federació Balear d'Espeleologia i amb l'Associació de Geòlegs de les Illes Balears; ambdues entitats tenen com a seu el local de la Societat. També s'ha signat un conveni amb l'IMEDEA referent a col·leccions.
- 3- Jornades.** Preparació de les V Jornades del Medi Ambient de les Illes Balears. Les Jornades es faran a Menorca, Mallorca i a Eivissa.
- 4- Catalogació de col·leccions.** S'ha catalogat la col·lecció paleontològica Joan Rosselló, la col·lecció naturalística de La Salle i la col·lecció paleontològica Andreu Muntaner.
- 5-** Sortida de la segona part del **Bioatles**, del qual la Societat n'ha estat l'editora.
- 6-** Participació de la Societat, juntament amb altres entitats públiques i privades, en el projecte **LIFE ISLANDS** per a la conservació d'espècies amenaçades de les Balears. La Societat actua de catalitzadora científica dels resultats obtinguts.
- 7-** La SHNB forma part del Comitè Científic del **LIFE BASSES** (LIFE05/NAT/ES/000058).
- 8-** Representació de la Societat al **Consell de Caça** del Govern de les Illes Balears (Bartomeu Seguí).
- 9-** Representació de la Societat a la **Reserva Marina des Malgrats** (Benjamí Reviriego).
- 10-** La SHNB té un representant a la **Junta Rectora del Parc Natural de Sa Dragonera** (Guillem X. Pons) i la **Reserva Natural de s'Albufereta** (Damià Vicens).
- 11-** La SHNB és membre del plenari de l'**Institut d'Estudis Baleàrics** (Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Educació i Cultura).
- 12-** La SHNB és membre nat, amb un representant, del **Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears** (Decret 75/2005, de 8 de juliol, BOIB 106, 16/07/2005).
- 13-** Una de les tasques més importants ha estat l'adequació del **nou local** de la SHNB.
- 14- Biblioteca.** Continuació de les tasques habituals de revistes arribades, catalogació de bibliografia naturalística de les Illes Balears i política d'intercanvis. Tota la biblioteca ubicada al Lul·lià ara ja és al local nou.
- 15-** La **pàgina** de la Societat, <http://www.mallorcaweb.net/shnb>, es manté.

Junta Directiva SHNB

UNA NOVA ETAPA

Les circulars de la Societat han tingut els seus alts i baixos. L'any passat durant el més de novembre es va fer una breu circular (la núm. 31) que es va enviar als socis a principis de gener.

La voluntat de la Junta és intentar que en surti una després de l'Assemblea General. Per a més circulars és imprescindible la col·laboració dels socis. Per això qui vulgui escriure unes quantes retxes a la circular ho pot fer enviant l'escrit al Secretari de la Societat, Damià Vicens, a l'adreça de correu electrònic:

dvicens7@hotmail.com

A la circular hi ha unes seccions fixes, emperò es pot enviar qualsevol escrit que sigui d'interès pels socis.

A partir d'ara les distintes seccions o opinions de la circular aniran signades.

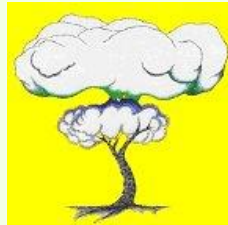
Esperam la teva col·laboració!

La circular s'enviarà en versió electrònica als socis que ens hagin fet arribar la seva adreça electrònica. Els que no disposin d'adreça electrònica la rebran per correu ordinari.

Junta Directiva SHNB

V JORNADES DE MEDI AMBIENT DE LES ILLES BALEARS

Aquest any 2008 s'han celebrat les V Jornades del Medi Ambient de les Balears, a Mallorca, Menorca i a Eivissa, organitzades per la Societat d'Història Natural de les Balears. Han estat un èxit de participació amb més

V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears

de 290 autors que han presentat unes 187 comunicacions, impartit unes 20 conferències i han participat en les taules rodones i en una sortida al camp. La inscripció, sumant les tres seus, fou de 297 persones, amb l'assistència de llicenciats de distintes branques de les ciències naturals, així com d'estudiants bàsicament de biologia i de geografia. Per a aquests s'han concedit crèdits de lliure configuració de la UIB.

D'ençà de l'any 1987 en el què es varen celebrar les I Jornades cal destacar el creixement notable en el nombre de participants. Un altre fet destacat de les V Jornades ha estat que aquestes s'han pogut celebrar a les 3 illes grans, per primera vegada, objectiu que es va marcar la Societat a la cloenda de les IV Jornades.

Les jornades foren un èxit de participació. La foto és del Centre Cultural Sa Nostra de Palma.

Una vegada més, les Jornades han estat el punt idoni d'intercanvi de coneixements, d'experiències i de resultats en un àmbit geogràfic comú: les Illes balears. Les Jornades s'han dividit en diferents àmbits com ara ciències de la Terra, la fauna, la flora, els recursos terrestres, els recursos marins, l'educació ambiental, la gestió ambiental, les col·leccions científiques i documentació naturalística i els espais naturals. S'ha introduït cadascun dels àmbits amb conferències seguides dels resums. Altres autors han contribuït amb diversos pòsters. Com a cloenda de les Jornades, tant a Maó, com a Palma i també a Eivissa, hi ha hagut una taula rodona, amb el mateix tema: "Estat actual i perspectives de la investigació de la natura a les Illes Balears".

El president de la Societat, Antoni Grau, segon per l'esquerra, a la sessió d'obertura de les Jornades, a Palma.

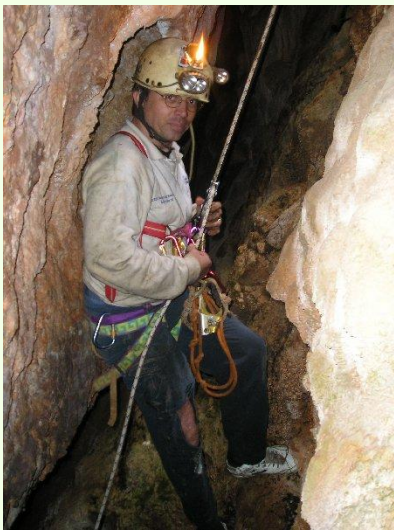
Les jornades s'han celebrat a l'Institut Menorquí d'Estudis (Maó), al Centre Cultural SA NOSTRA (Palma) i al Consell Insular d'Eivissa (Eivissa) gràcies a la col·laboració de l'Obra Social de Sa Nostra, l'Institut Menorquí d'Estudis, el Consell Insular de Menorca, el Departament de Medi Ambient i Natura del Consell de Mallorca, el Consell d'Eivissa, la Direcció General de Biodiversitat de la Conselleria de Medi Ambient, la Direcció General de Pesca de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, la Direcció General d'R+D+I de la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació i la Universitat de les Illes Balears.

A. Ginard i G.X. Pons

ELS NOSTRES NATURALISTES

Francesc GRÀCIA i LLADÓ (Palma, 1962)

Ja de ben jove es va sentir atret per la natura i pel món subterrani. Als devuit anys es va federar a l'Speleoclub Mallorca. És allà on va conèixer a en Miquel Trias, un dels espeleo-topògrafs amb més prestigi de les Balears, on va tenir ocasió d'observar com treballava. D'aquesta manera va conèixer més el món subterrani de Mallorca i va millorar en tècniques espeleològiques.

Francesc Gràcia a l'avenc des Xuclamel (Calvià).

L'any 1986, quan acabava la carrera de Biologia, es produeix un fet transcendent per a l'inici dels seus estudis, va anar a la visita organitzada pel Dr. Guillem Mateu (professor de micropaleontologia de la UIB) a Son Morlà (Palma) on va conèixer al quaternarista i paleontòleg Joan Cuerda. Ben aviat va començar una amistat amb J. Cuerda i fruit d'això són una sèrie de treball publicats amb col·laboració, en els inicis de la dècada dels 90. Els jaciments del Pleistocè superior de sa Tanca de sa Torre (Felanitx) i del Frontó des Molar (Manacor), que varen donar novetats interessants, els va trobar F. Gràcia.

No només es va interessar pel Quaternari, devers 1986 i 1987 també va fer una sèrie de sortides en barques de bou per tal d'estudiar la fauna carcinològica, el resultat de les quals es varen publicar al bolletí de la Societat, al igual que els treballs del Quaternari.

El 1994 es va iniciar en tècniques d'espeleobusseig a Porto Colom, on estiuaveja habitualment. Tal volta sigui la sort o el destí, però a pocs metres de la casa dels seus pares, hi havia l'entrada d'una de les joies càrstiques subaquàtiques de les Balears, la cova des Coll, que per aquelles dates era totalment desconeguda. F. Gràcia juntament amb Peter Watkinson varen superar els sifons inicials.

Amb l'ajuda de Robert Landret i Owen Clarke va refinar les tècniques d'espeleobusseig i a l'any 1997 publicaren la topografia, que aleshores era la cova subaquàtica més gran de l'Estat Espanyol. A l'any 1998 la Societat li va atorgar el premi Bartomeu Darder per aquest treball.

Una altra fita important fou fer-se càrrec de la direcció de la revista ENDINS, a finals de 1995, tasca d'una dificultat força elevada ja que els anteriors editors havien deixat el llistó molt alt. En Francesc va treure endavant la revista i al juny de 1997, va sortir la número 21, que per sorpresa de tots era esplèndida. A hores d'ara ja n'han sortit deu més sota la seva direcció. Aquesta revista, lligada a la Federació Balear d'Espeleologia (FBE), va obligar a en Francesc a formar part de la junta directiva de la FBE, com a vocal de la revista, i de llavors ençà ha estat molt implicat en tots els assumptes que han tingut a veure amb la FBE.

(continua a la pàg. següent)

LA SHNB PARTICIPA EN L'EXPOSICIÓ CAP AL MUSEU DE LA CIÈNCIA

La Societat ha participat en l'exposició "**Museus per al futur**", una de les tres exposicions emmarcades dins el títol "**Cap al museu de la ciència**", que s'han fet a la plaça Espanya, amb motiu de la Setmana de la Ciència.

"Museus per al futur", és una exposició interactiva produïda pels Museus Científics de La Corunya i la Fundació Espanyola per a la Ciència i Tecnologia (FECYT), que reuneix a 24 museus i centres de divulgació científica estatals. La SHNB hi participà amb un mòdul on s'hi podia veure un ammonit, de la col·lecció La Salle.

En el mateix recinte hi havia dues exposicions més, una dedicada al passat, present i futur de la ciència a les Illes Balears, anomenada "Balears fa Ciència" i una altra dedicada al cinquè concurs de fotografia científica.

Junta Directiva SHNB

Francesc GRÀCIA i LLADÓ (Palma, 1962)

(Continua de la pàgina anterior)

El 1998 publica un treball de geomorfologia litoral en un llibre de la UIB, editat per J.J. Fornós, fruit de les seves sortides de camp i del coneixement del Quaternari mallorquí.

El 2001 va formar part d'un grup que va crear un document sobre cavitats LIC, encarregat pel Govern de les Illes Balears.

Des de finals de 1995 i fins el 2001 va compaginar les seves sortides d'espeleobusseig per la marina mallorquina de Llevant amb les sortides espeleològiques per la serra de Na Burguesa, participant en aquesta serra a quatre campanyes. En aquesta època es feien dues sortides setmanals per na Burguesa, una el dilluns horabaixa i l'altre el dissabte. En Francesc aprofitava també els diumenges per fer espeleobusseig. Són moltes les setmanes que en Francesc feia 3 o 4 sortides espeleològiques, i d'això més la seva gran capacitat per a fer feina ve la seva

alta producció d'articles científics.

Ha participat en l'exploració i l'estudi sistemàtic de la serra de na Burguesa, tasca que va iniciar en Miquel Àngel Barceló, a principis de l'any 1970. A la serra de na Burguesa ha explorat algunes de les cavitats més importants com ara l'avenc de l'Infern, l'avenc de s'Embut, la covota del Puig Gros de Bendinat o la cova des Coloms. Una troballa paleontològica important a la serra es deu a ell, les restes de *Myotragus* aff. *Batei*, a l'avenc Socarrat.

Entre les cavitats subaquàtiques que en F. Gràcia ha topografiat i explorat destaquen la cova de s'Aigo (Ciutadella), la Font de ses Aiguades (Alcúdia), la cova Genovesa (Manacor), el sistema de coves Pirata-Pont-Piqueta (Manacor), la cova de Cala Varques (Manacor), la cova de sa Gleda (Manacor), la cova dets Ases (Felanitx),

(continua a la pàg. següent)

Francesc Gràcia iniciant una immersió a la cova de sa Plata (Alcúdia), l'estiu de 2006.

Enguany la Fira de la Ciència s'ha celebrat a la terminal A de l'Aeroport de Palma, del dia 17 fins el 19 d'abril, en la que ha participat la SHNB, amb un mòdul titulat "**un museu virtual de ciències naturals a les illes balears**". En aquest mòdul, que ha compartit amb l'Institut Menorquí d'Estudis (IME), s'han fet les següents activitats:

- Jocs interactius sobre la fauna i la flora a les Balears abans dels humans.
- Possibilitat de consultar a l'ordinador algunes propostes de les fitxes del Museu virtual.
- Preparació material per a col·lecció (estenedors entomològics, neteja de fòssils amb Dremel, mesurar material de col·lecció amb peus de rei digitals,...).
- Descobrint l'altra biodiversitat, visió de material de col·leccions científiques amb lupa estereoscòpica. Arenoteca.

El mòdul de la Societat.

Junta Directiva SHNB

ELS NOSTRES NATURALISTES

Francesc GRÀCIA i LLADÓ (Palma, 1962)

(Continua de la pàgina anterior)

la cova des Coll (Felanitx), la cova d'en Bassol (Felanitx), la cova del Drac de Cala Santanyí (Santanyí), la cova de s'Abisament (Sant Llorenç des Cardassar) i la cova des Pas de Vallgornera (Llucmajor).

No només s'han fet estudis descriptius d'aquestes cavitats, sinó que també s'han fet estudis de la fauna, sedimentològics, hidrològics, paleontològics, arqueològics, etc.

Ha participat a l'excavació arqueològica de sa Font de ses Aiguades on es va treure molt de material de procedència romana. També ha participat a excavacions paleontològiques, com és el cas de la cova Genovesa on es varen treure nombrosos ossos de *Myotragus balearicus*.

Respecte a la fauna cavernícola, ha participat en la ampliació de la distribució de moltes d'elles, i també ha trobat alguna espècie sorprenent com la gamba *Bermudacaris n.sp.* a la cova Genovesa.

El 2006 va entrar a formar part de la Junta Directiva de la SHNB, de la qual n'és el vocal I i el nexa d'unió entre la SHNB i la FBE.

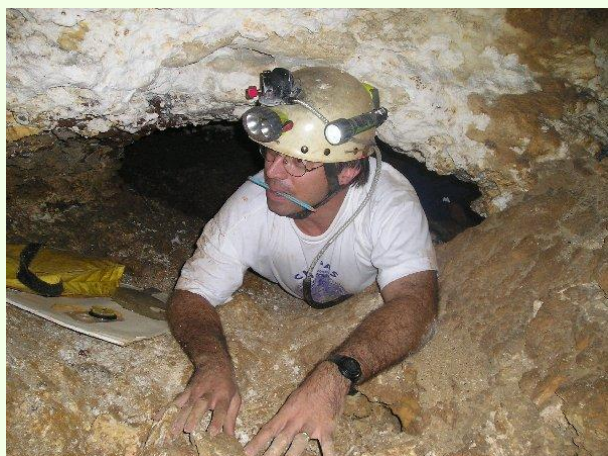
A principis de la tardor de 2007, va participar a la sèrie "Al filo de lo imposible" de TVE durant un mes en el rodatge d'un documental sobre les cavitats subaquàtiques mallorquines. Ja abans havia participat a documentals per la BBC, per IB3 o per altres cadenes de televisió.

Actualment està treballant, juntament amb en Bernat Clamor i altres membres del Grup Nord de Mallorca, a la zona subaquàtica d'una de les coves més importants d'Europa, la cova des Pas de Vallgornera, on s'estan descobrint noves galeries.

Ha col·laborat amb el mateix ànim i entusiasme tant amb professors d'universitat com amb investigadors de l'IMEDEA i també amb aficionats a la natura.

En Francesc a pesar de tenir més de 70 escrits entre revistes científiques i comunicacions a congressos no se'l veu esgotat, ans al contrari se'l veu amb ganes de fer feina i sempre amb una curolla nova. És una persona que sempre ha treballat amb equip, i que sempre ho recorda en agraïment als seus col·laboradors. Sens dubte és una peça clau en el món naturalístic del nostre país.

Damià Vicens

Francesc Gràcia en tasques de topografia a la Cova Figuera (Manacor)

HIPOTECA DEL LOCAL

La Societat disposava de doblers, per la qual cosa s'han amortitzat 20.000 euros de capital de la hipoteca sobre el local, que tenim amb "Sa Nostra". Amb aquesta operació també es deixarà de pagar una quantitat elevada d'interessos.

A més, amb aquesta operació, també s'ha aconseguit escurçar en quatre anys el pagament de mensualitats al banc, per la qual cosa acabarem de pagar la hipoteca el 2020.

Junta Directiva SHNB

ADRECES ELECTRÒNIQUES DELS SOCIS

Els socis que ho desitgin a partir d'ara podran rebre les circulars de la Societat i les convocatòries d'activitats per correu electrònic.

D'aquesta manera volem fer més àgil la comunicació entre la Societat i els socis i també reduir la despesa de paper.

Els socis que disposin d'adreça electrònica la poden fer arribar a la Societat, a l'adreça:

dvicens7@hotmail.com

Junta Directiva SHNB

14. Geomorfologia Litoral i Quaternari. Homenatge a Joan Cuerda Barceló (2007)

La monografia núm. 14 ha volgut ser emotiva i una mostra d'estima vers una persona que tant va estimar la Societat, en Joan Cuerda. La seva vídua, Margalida Quintana, i els seus fills, després de veure aquesta Monografia, són els primers que han donat obertament les gràcies a totes aquelles persones que han tingut unes lletres en honor seu.

Els dos primers articles són de Quaternaristes de renom i amics d'en Joan, Emiliano Aguirre i Karl Butzer. El primer fa una discussió nomenclatural sobre la utilització de la paraula Quaternari. El segon article és un emotiu escrit de K.W. Butzer sobre les seves vivències i la seva relació personal amb el nostre protagonista.

Des de la Universitat de las Palmas de Gran Canaria, J. Meco *et al.* fan un exhaustiu anàlisi de la composició faunística de distints jaciments canaris del Pleistocè marí.

A la monografia també hi ha tres treballs sobre el Quaternari de l'Argentina. En el primer, de L. Soibelzon i F.J. Prevosti, s'explica l'origen i la diversitat dels carnívors terrestres del Quaternari d'Amèrica del Sud. En el segon, de C.P. Tambussi *et al.*, ens fan conèixer la interessantíssima avifauna del Quaternari d'una família de lloros (*Psittacidae*) així com les inferències paleoambientals. El darrer d'aquest conjunt d'articles, de M. L. Aguirre *et al.*, és un extraordinari estudi sobre els mol·luscs presents a les terrasses marines quaternàries de la zona de Camarones (Patagònia).

Des del departament de Ciències de la Terra (J.J. Fornós, J. Ginés, A. Ginés, F. Gràcia) i amb

col·laboració amb un grup d'investigadors italians (P. Tuccimei, M. Mucedda) han aconseguit millorar les corbes glacioeustàtiques de la Mediterrània occidental durant el Pleistocè superior, gràcies a dacions absolutes de Tori/Urani obtingudes d'espeleotemes freàtics.

També ha aportat un article un altre bon amic de J. Cuerda. Guillem Mateu ha tingut durant molts d'anys càrrecs de responsabilitat en la SHNB i ha volgut participar amb un article referit al *Corallium rubrum*.

En aquesta monografia no hi podia faltar un article que fes referència al *Myotragus*. En aquesta ocasió S. Moyà-Solà *et al.* presenten un interessant article, no exempt de polèmica, sobre una nova proposta de l'evolució del gènere *Myotragus* (Bovidae, Mammalia).

En el següent article, Ll. Gómez-Pujol *et al.* avaluen la magnitud dels processos erosius que actuen sobre els penya-segats carbonatats d'una localitat litoral que ha estat punt de control d'un projecte europeu des de fa uns nou anys, concretament la zona de s'Alavern (Sud de Mallorca).

Dades de perímetre de litoral de les Balears apareixen a tots els atles i documents geogràfics. En aquesta ocasió P. Balaguer va més enllà i amb una metodologia clara efectua l'inventari quantitatiu de les costes rocoses de Mallorca, les formes dels penya-segats, la litologia,... Com era d'esperar les dades oficials no concorden amb els resultats d'aquest interessant treball.

Els editors, D. Vicens i G.X. Pons, han aportat el seu granet d'arena amb una aproximació al coneixement dels mol·luscs continentals del Pleistocè superior a jaciments costaners de la zona septentrional de Mallorca.

El professor, el mestre i l'amic Vicenç M. Rosselló és coautor de

dos articles, un en el què s'estudia i descriu la geomorfologia des Màrmols fins as Balç (Santanyí), i un altre en el què ens parla de cales, torrents, fractures i carst a Mondragó.

El treball de camp de la darrera desena d'anys dels espeleobussejadors F. Gràcia i B. Clamor, juntament amb el geòleg J.J. Fornós han fet patent un treball de síntesi de les cavitats costaneres més importants de les Balears generades a la zona de mescla.

Tanca aquest volum un article d'en J. Servera, un company i amic del departament de Ciències de la Terra de la UIB, en el què ha volgut compartir amb nosaltres els trets mineralògics i texturals de la seqüència dunar holocena de la depressió de Campos (Mallorca), un dels sistemes dunars més importants de les Balears i zona que ningú més que ell, coneix a la perfecció.

Guillem X. Pons i Damià Vicens

15. Geomorfologia Litoral. Migjorn y Llevant de Mallorca (2007)

Es va pensar en l'edició d'un llibre que tractàs de la geomorfologia litoral de Mallorca arran de la celebració a Palma, del 3 al 5 de maig de 2007, de la **IV Reunión de Geomorfología Litoral de la Sociedad Española de Geomorfología**, organitzada pel Departament de Ciències de la Terra de la UIB amb la col·laboració de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats i la SHNB.

Dos dels naturalistes de les Illes amb una trajectòria més dilatada, Joan J. Fornós i Joaquín Ginés, juntament amb el jove geomorfòleg Lluís Gomez-Pujol, es varen posar a la feina per aconseguir aquesta magnífica monografia. A hores d'ara, els tres editors, ja comencen a assaborir que aquesta obra serà de referència pels novells i futurs investigadors de les costes del nostre país.

El llibre està dividit en dues parts. La primera part és introductòria i consta de 4 capítols que ara tot seguit comentarem.

L. Gomez-Pujol i Guillem X. Pons passen revista als investigadors que tenen a veure amb els estudis de la geomorfologia litoral mallorquina. No escapen a en aquesta llista Joan Cuerda, Andreu Muntaner, Karl Butzer, Vicenç M. Rosselló, etc, una llarga llista que per veure-la, el millor que pots fer és tenir el llibre en les teves mans.

La serra de Tramuntana, les serres de Llevant, les marines i les conques limiten amb la mar i cadascuna d'elles defineix i condiona el litoral, fet que ens expliquen L. Gomez-Pujol et al. en un article sintetitzador.

En el següent article, Jaume Servera, uns dels illencs que va més a la platja i expert coneixedor de la seva fragilitat, juntament amb Antonio Rodríguez-Perea i José A. Martín-Prieto ens expliquen com són els

Sistemes platja-duna de les Balears d'una manera molt entenedora, àdhuc per aquells que han fet cas omís a l'opinió dels experts quan s'ha parlat de platges o per aquells que el seu credo comença amb l'ompliment, i no d'arena, de la seva butxaca.

L'activitat turística a les Illes Balears es concentra sobre tot en el litoral arenós, generant un impacte ambiental important, el qual es veu incrementat per la gestió inapropiada o falta de gestió. Amb aquesta qüestió es mouen J. A. Prieto *et al.* en l'article que presenten en aquesta obra.

La segona part de la monografia està dedicada a itineraris geomorfològics per la costa meridional i oriental de Mallorca. Cadascun dels set capítols comprèn una part teòrica i descriptiva relacionada amb la sortida i tot seguit hi ha una sèrie d'itineraris i aturades de camp, on es donen detalls de les localitats i aspectes específics comentats en el capítol.

J. Servera *et al.* ens expliquen els sistema platja-duna d'es Trenc i la importància de les praderes de posidònia per tot el sistema. Proposen un itinerari amb set aturades, que van des de ses Covetes fins es Perengons.

Bernadí Gelabert *et al.* parlen dels penya-segats del SE de Mallorca. Descriuen els aspectes estructurals geològics que condicionen la formació dels penya-segats així com els processos que caracteritzen la seva dinàmica erosiva. L'itinerari té com a finalitat l'observació d'un penya-segat vertical de origen tectònic i fossilitzat per sistemes dunars del Pleistocè superior.

Els dos articles següents també tenen a veure amb les costes rocoses. Pau Balaguer *et al.* tracten de la microerosió produïda per la bioerosió i per la disgregació granular, procés

continu en el temps i també dels processos de erosió discontinua de caràcter més catastròfic que, puntuals en el temps, alliberen una quantitat important de material a la costa rocosa meridional i oriental de Mallorca. L'itinerari proposat és a s'Estret des Temps i a la punta des Sivinar.

Vicenç M. Rosselló *et al.* descriuen les macroformes, mesoformes i microformes del litoral rocós de la costa oriental mallorquina. L'itinerari proposat inclou una visita a la punta des Sivinar i una a cala Mondragó.

J. J. Fornós *et al.* mostren el registre quaternari de s'Estret des Temps. Les eolianites amb icnites de *Myotragus* són espectaculars en aquesta zona i és evidentment l'aturada proposada.

J. A. Martín-Prieto *et al.* parlen de la gestió del sistema platja-duna de s'Amarador. La visita proposada és més que evident.

Per finalitzar la monografia, Joaquín Ginés *et al.* sintetitzen els coneixements que ha aportat l'estudi de l'endocarst costaner del llevant mallorquí. Les visites proposades pels autors són a la cova Genovesa i a les coves del Drac.

No voldria acabar aquestes retxes sense esmentar que la qualitat dels articles també va lligada, en aquest cas, a la presentació i la qualitat gràfica de la monografia.

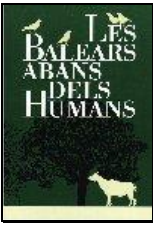
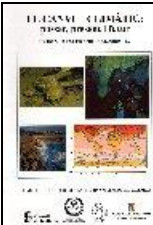

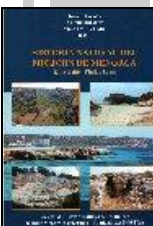
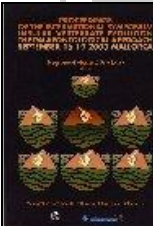
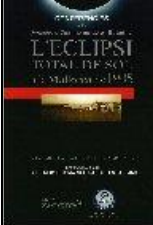
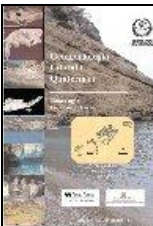
Damià Vicens

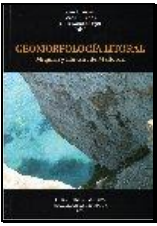

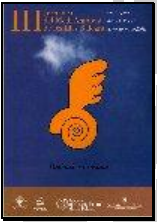
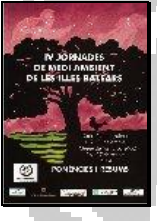
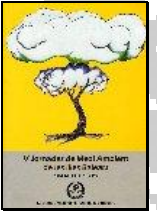
LES PUBLICACIONS DE LA SOCIETAT

	<p>1 Taxonomía, Biogeografía y Conservación de Pteridófitos (1990) RITA, J. (ed.)</p>	<p>12 € (socis) 15 € (no socis)</p>
	<p>2 Història natural de l'arxipèlag de Cabrera (1993) ALCOVER, J.A.; BALLESTEROS, E. i FORNÓS, J.J. (eds.)</p>	<p>30 € (socis) 50 € (no socis)</p>
	<p>3 El carst i les coves de Mallorca (1995)</p>	<p>Exhaurit</p>
	<p>4 S'Albufera de Mallorca (1995) MARTÍNEZ-TABERNER, A. i MAYOL, J. (eds.)</p>	<p>Exhaurit</p>
	<p>5 Fauna Endèmica de les Illes Balears (1996) PONS, G.X. i PALMER, M.</p>	<p>Exhaurit</p>
	<p>6 Ecologia de les Illes (1999) ALCOVER, J. A. (coord.)</p>	<p>10 € (socis) 15 € (no socis)</p>
	<p>7 Guia de la Caça a les Illes Balears. Gestió cinegètica i formació del caçador (2000) SEGUÍ, B.</p>	<p>8 € (socis) 12 € (no socis)</p>

LES PUBLICACIONS DE LA SOCIETAT

	<p>8 Les Balears abans dels humans (2000) ALCOVER, J.A.; LLABRÉS, M. i MORAGUES, Ll. (coords.)</p>	<p>10 € (socis) 15 € (no socis)</p>
	<p>9 El Canvi Climàtic: passat, present i futur (2001) PONS, G.X. i GUIJARRO, J.A. (eds.)</p>	<p>10 € (socis) 15 € (no socis)</p>
	<p>10 Introducció a la Geografia Física de Menorca (2003)</p>	<p>10 € (socis) 15 € (no socis)</p>
	<p>11 Història Natural del Migjorn de Menorca: el medi físic i l'influx humà (2004) FORNÓS, J.J.; OBRADOR, A. i ROSSELLÓ, V.M. (eds.)</p>	<p>20 € (socis) 30 € (no socis)</p>
	<p>12 Proceedings of the international symposium insular vertebrate evolution the palaeontological approach (2005) ALCOVER, J.A. i BOVER, P. (eds.)</p>	<p>30 € (socis) 50 € (no socis)</p>
	<p>13 Conferències de les Jornades de Commemoració i Estudi de l'eclipsi total de Sol a la Mallorca de 1905 (2005) AMENGUAL, A.; PONS, G.X. i MARCH, J. (eds.)</p>	<p>20 € (socis) 30 € (no socis)</p>
	<p>14 Geomorfologia litoral i Quaternari. Homenatge a Joan Cuerda Barceló (2007) PONS, G. X. i VICENS, D. (Eds.)</p>	<p>20 € (socis) 30 € (no socis)</p>

LES PUBLICACIONS DE LA SOCIETAT

	<p>15 Geomorfología litoral. Migjorn y Llevant de Mallorca (2007) FORNÓS, J.J.; GINÉS, J. i GÓMEZ-PUJOL, LI. (eds.)</p>	<p>20 € (socis) 30 € (no socis)</p>
	<p>II Jornades del Medi Ambient de les Balears (1990)</p>	<p>5 € (socis) 10 € (no socis)</p>
	<p>III Jornades del Medi Ambient de les Balears (2001)</p>	<p>De franc (socis) 10 € (no socis)</p>
	<p>IV Jornades del Medi Ambient de les Balears (2004)</p>	<p>De franc (socis) 10 € (no socis)</p>
	<p>V Jornades del Medi Ambient de les Balears (2008)</p>	<p>De franc (socis) 10 € (no socis)</p>

Societat d'Història
Natural de les Balears

FES-TE SOCI DE LA SOCIETAT!

Carrer Margarida Xirgu 16, baixos
07011 Palma
Tel./Fax. 971.733.345
www.shnb.org

**Fotocopia i omple aquest full i envia'l a la Societat.
Quota anual: 40 €.**

CARTA D'ORDRE AL BANC

Nom i llinatges: _____
DNI: _____
Adreça: _____
Localitat: _____ CP: _____
Telf.: _____ Fax: _____ Data: _____
e-mail: _____

Entitat				Sucursal				DC		Núm. Compte								

Estimats Srs.:
Els pregam que atenguin, fins a nou avís, amb càrrec al meu compte, els rebuts de la Societat d'Història Natural de les Balears.
Molt cordialment:

Signatura del Titular

CARTA A LA SOCIETAT D'HISTÒRIA NATURAL DE LES BALEARS

Nom i llinatges: _____
DNI: _____
Adreça: _____
Localitat: _____ CP: _____
Telf.: _____ Fax: _____ Data: _____
e-mail: _____

Entitat				Sucursal				DC		Núm. Compte								

Estimats Srs.:
Els pregam que atenguin, fins a nou avís, amb càrrec al meu compte, els rebuts de la Societat d'Història Natural de les Balears.
Molt cordialment:

Signatura del Titular